

بررسی تاثیر بحران اقتصادی جهان بر بخش فولاد

پیشنهادهایی برای حفظ صنعت فولاد ایران در شرایط کنونی

مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی

اشاره

وقوع بحران در اقتصاد جهانی و ورود آن به بخش‌های واقعی اقتصاد از جمله بخش فولاد، صنایع فولاد کشورهای مختلف را با چالش‌های جدی مواجه ساخته است، به طوری که اکثر کشورهای تولیدکننده و واردکننده فولاد به منظور حفظ صنایع داخلی و مبارزه با دامپینگ، اقدام به وضع تعرفه‌های مختلف برای انواع محصولات فولادی کرده‌اند. ایران نیز به عنوان کشور تولیدکننده فولاد که بخشی از فولاد خود را از طریق واردات تأمین می‌کند می‌تواند از دو طریق در کوتاه مدت و بلندمدت از صنایع فولاد داخلی حمایت کند:

۱. وضع تعرفه واردات برای محصولات مختلف فولادی.

۲. واقعی سازی ارزش پول ملی و تجدیدنظر اساسی در مورد برابری پول ملی به اسعار خارجی.

بحران مالی آمریکا به دنبال عدم توان بازپرداخت وام‌های بخش مسکن و ترکیدن حباب مسکن شکل گرفت و به دنبال آن مؤسسات مالی این کشور را نیز به مرز فروپاشی کشاند. سرایت این بحران به بخش‌های واقعی اقتصاد آمریکا و به تبع آن سایر نقاط جهان، موجب حاکمیت رکود در اقتصاد جهان شد به طوری که شاخص تولیدات کارخانه‌ای در ایالات متحده در حدود ۱۲ درصد کاهش یافت و به پایین‌ترین حد خود در ۲۸ سال اخیر رسید. شاخص اشتغال در فعالیتهای کارخانه‌ای این کشور نیز به نازل‌ترین رقم خود طی ۲۶ سال گذشته تنزل کرد. همین روال با اختلاف زمانی کوتاه در دیگر نقاط جهان پیش رفت.

آمار و ارقام روایتگر این مطلب است که در اثر رکود، کاهش شدید تقاضا برای کالاهای و خدمات تولید شده در سطح گسترده‌ای در اقتصاد جهانی رخ داده است. این کاهش در تقاضا از دو طریق بر کشورهای صادرکننده اثر گذار بوده است؛ اول اینکه به واسطه بحران، تقاضا برای تمامی کالاهای از جمله کالاهای وارداتی کمتر شده است و دوم اینکه در چنین شرایطی به طور طبیعی دولت‌ها تلاش می‌کنند برای کاهش آثار سوء بحران بر بنگاه‌های داخلی، از کاهش حجم تولید در داخل جلوگیری کنند و در این رابطه سیاست حمایت از تولیدات داخلی و ایجاد موانع گوناگون برای کالاهای وارداتی را اتخاذ می‌کنند. با توجه به این موضوع، رقابت بر سر بازار فروش شدت گرفته و ورود و دخالت دولت‌ها در عرصه ملی به شدت تشدید یافته است. این دخالت در بازار کالاهای اساسی همچون صنایع فولاد از شدت بیشتری برخوردار بوده است. ایران نیز به عنوان یکی از واردکنندگان فولاد که تقریباً ۵۰ درصد نیاز فولاد خود را از طریق واردات تأمین می‌کند در معرض آثار سوء بحران بر بنگاه‌های داخلی قرار دارد. در این گزارش سعی شده است پس از بررسی آثار بحران بر اقتصاد ایران، نحوه ورود آن به بخش فولاد جهان و ایران (این دوره بازه زمانی جولای ۲۰۰۸ تا فوریه ۲۰۰۹ را در بر می‌گیرد) مورد بررسی قرار داده و راهکارهایی برای برون‌رفت از آن ارائه شود.

با ورشکستگی، سعی در حفظ تولید موجود و فروش کالای خود با قیمت‌های پایین می‌کنند. از طرف دیگر در وضعیت کنونی، تمایل کشورها برای اتخاذ سیاست‌های حمایت از تولیدات داخلی افزایش می‌یابد و دولت‌ها سعی دارند تا با ایجاد سپرهای حمایتی، مانع از ضربه دیدن بنگاه‌های تولیدی داخلی شده و فضا را برای بنگاه‌های خارجی تنگ‌تر کنند و به همین منظور دولت‌ها تدابیر سختی برای واردات کالاها اتخاذ کرده و سیاست‌های مصرف کالای داخلی را به اجرا درمی‌آورند. در چنین فضایی بنگاه‌های صادرکننده تمام تلاش خود را معطوف به بازارهای کشورهایی می‌کنند که سیاست‌های عملی برای مقابله با واردات اتخاذ نکرده‌اند. در ایران نیز به دلیل طولانی شدن تصمیم‌گیری برای تغییر سپر حمایتی از صنایع داخلی، حجم واردات با قیمت‌های پایین بسیار مورد توجه قرار گرفته است.

۱- تأثیر بر بازار بورس و سهام تهران

اگر چه بازار سهام تهران به دلیل عدم همبستگی با بازارهای مالی جهانی، به طور مستقیم از بحران مالی تأثیر نپذیرفت، اما با گسترش رکود جهانی و کاهش قیمت نفت و فلزات (مثل آلومینیوم، فولاد و مس) در بازارهای جهانی، بدبینی نسبت به توان اقتصاد کشور برای عبور از بحران بازار سهام تهران را تحت تأثیر قرار داده و در نتیجه شاخص‌های این بازار نیز سیر نزولی به خود گرفت.

۲. ورود بحران به بخش فولاد جهان

بحران مالی دنیا و به دنبال آن رکود شدید در بازارهای حقیقی، باعث شد تا این بحران با یک وقفه چند ماهه، وارد بازار فولاد شود. رکود باعث کاهش تقاضا در بخش مسکن، صنایع خودرو، لوازم خانگی و ... شد که نتیجه آن کاهش تقاضای فولاد و به تبع آن کاهش قیمت محصولات فولادی بود. جدول ۱ قیمت محصولات فولادی از ژانویه ۲۰۰۸ به بعد را به صورت ماهیانه نشان می‌دهد.

(دلار/تن)

جدول ۱. قیمت محصولات فولادی را از ژانویه ۲۰۰۸

کلاف گرم	ورق تخت گرم	کلاف سرد	میلگرد	مقاطع (تیر آهن)	قیمت محصولات فولادی	زمان
۶۳۹	۸۴۷	۷۱۶	۶۲۱	۸۷۱	ژانویه ۲۰۰۸	
۶۹۹	۸۸۷	۷۷۰	۶۸۷	۹۰۵	فوریه ۲۰۰۸	
۸۰۰	۹۷۸	۸۹۰	۷۵۸	۹۷۰	مارس ۲۰۰۸	
۹۱۵	۱۰۶۵	۹۸۵	۸۵۲	۱۰۴۲	آوریل ۲۰۰۸	
۹۹۸	۱۱۶۰	۱۰۸۰	۹۲۰	۱۱۰۵	می ۲۰۰۸	
۱۰۷۳	۱۲۲۵	۱۱۴۴	۱۰۰۵	۱۱۸۴	ژوئن ۲۰۰۸	
۱۰۹۹	۱۳۰۷	۱۱۸۶	۱۰۶۷	۱۲۳۴	جولای ۲۰۰۸	
۱۰۹۳	۱۳۰۰	۱۱۷۹	۱۰۶۲	۱۲۲۷	اگوست ۲۰۰۸	
۹۷۳	۱۲۴۳	۱۰۴۶	۹۷۷	۱۱۵۴	سپتامبر ۲۰۰۸	
۸۶۵	۱۱۵۰	۹۴۰	۸۱۱	۱۰۴۵	اکتبر ۲۰۰۸	
۷۱۶	۱۰۰۰	۸۰۲	۶۷۶	۸۹۸	نوامبر ۲۰۰۸	
۵۶۵	۹۰۱	۶۵۹	۶۰۹	۷۸۰	دسامبر ۲۰۰۸	
۵۷۵	۸۰۶	۶۶۶	۶۲۶	۷۹۱	ژانویه ۲۰۰۹	
۵۵۶	۷۱۹	۶۳۷	۵۷۴	۷۵۳	فوریه ۲۰۰۹	
-۴۹/۴۰	-۴۶/۹۸	-۴۶/۲۹	-۴۶/۲۰	-۳۸/۹۷	درصد تغییر قیمت از جولای تا فوریه	

دولت به درآمدهای نفت، و کاهش قیمت نفت در اثر بحران جهانی در مقایسه با دوران رونق، همچنین اتخاذ سیاست‌های انبساطی در دوره رونق، وجود کسری بودجه در اثر عدم تحقق بخشی از درآمدهای نفتی، موجب رکود در فعالیتهای عمرانی و افزایش طرح‌های نیمه تمام شده است.

تأثیر پذیری از طریق واردات

بحران جهانی باعث شده است که میزان تقاضا در سراسر جهان کاهش یابد و بنگاه‌های عظیم تولیدی با مشکلات مالی بسیار شدیدی مواجه شوند. بنگاه‌های اقتصادی برای مقابله

تأثیرات بحران اقتصادی جهانی بر اقتصاد ایران اگر چه ایران به دلیل شرایط خاص سیاسی و اقتصادی و تحریم‌های یک‌جانبه و چندجانبه، از شرایط ایزوله‌ای برخوردار است، اما به طور قطع از برخی جهات چون قیمت نفت، واردات، نرخ ارز و تراز بازرگانی، کشور در آستانه تهدیدات جدی قرار دارد که به شرح ذیل خلاصه می‌شود:

تأثیر پذیری از طریق کاهش قیمت نفت و در نتیجه درآمدهای ارزی

با توجه به زیرساخت‌های خاص اقتصاد ایران و وابستگی اقتصاد به درآمدهای نفتی، کانال اصلی انتقال بحران به اقتصاد کشور، از بخش درآمدهای نفتی بوده است. با ظهور بحران در اقتصاد جهانی، عوامل اصلی مؤثر بر افزایش قیمت‌های نفت به شدت تضعیف شده‌اند. قیمت نفت در اثر بحران اقتصادی، در حد فاصل ماه‌های ژوئن تا سپتامبر ۲۰۰۸ از ۱۴۰ دلار برای هر بشکه به رقمی در حدود ۴۰ دلار به ازای هر بشکه کاهش یافت. از طرفی تقاضا نیز، با توجه رکود بین‌المللی، میزان تقاضا برای نفت و فرآورده‌های نفتی به شدت کاهش پیدا کرد. کاهش تقاضای نفت از یک سو و از سوی دیگر کاهش قیمت نفت باعث شد که درآمدهای نفتی کاهش یابد البته باید توجه داشت که با توجه به خروج نسبی کشورها از بحران، سیر نسبی صعودی قیمت نفت در چندماه اخیر، شروع شده است.

تأثیر پذیری از طریق ایجاد کسری بودجه

با توجه به وابستگی حدود ۶۰ درصدی بودجه

متفاوت بود. چرا که بازار انواع محصولات در ایران از پارامترهای خاص خود پیروی کرده (که در ادامه به آن اشاره خواهد شد) و تابع سیاست‌های مشخص خود است. در ادامه بررسی بازار داخلی با توجه به انواع محصولات فولادی تولید داخل مورد توجه قرار می‌گیرد.

● بازار تیر آهن

نمودار ۱ تغییرات قیمت تیر آهن را در بازار داخلی و خارجی از دی ماه ۱۳۸۶ تا اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۸ را نشان می‌دهد. قیمت تیر آهن در دی ماه سال ۱۳۸۶ در سطح خرده فروشی برابر با ۷۸۳۲ ریال در هر کیلوگرم بوده است که در مقایسه با بازارهای خارجی قیمت پایین‌تری را نشان می‌دهد. عدم رونق ساخت و ساز در ایران در دوره زمانی زمستان ۱۳۸۶ باعث شده بود که قیمت این محصول در بازارهای داخلی پایین‌تر از بازارهای خارجی عرضه شود. البته این ارزان بودن، موقتی بوده و کم‌کم شکاف میان بازارهای داخلی و خارجی کم شد و در تیر ماه ۱۳۸۷ این شکاف به طور کامل پر شد. ولی کاهش تقاضای عمده بخش مسکن در ایران و بیم عاملین بازار مسکن از سقوط یک‌باره قیمت‌ها و شکستن حباب قیمت مسکن موجب شد که در شهریور ماه ۱۳۸۷، علیرغم ثبات نسبی قیمت‌های جهانی، قیمت‌های تیر آهن کاهش یابد. بحران اگر چه در بخش‌های واقعی اقتصاد با دلیلی مشابه بحران بازارهای آمریکا شکل گرفت، ولی اساساً بحران بزرگ جهانی اثری در آن دیده نمی‌شد. مهر ماه سال ۱۳۸۷، دقیقاً مصادف شد با ورود بحران آمریکا به بخش واقعی اقتصاد ایران. لذا قیمت تیر آهن به یک‌باره حدود ۲۳ درصد کاهش یافت و این کاهش تا چندین ماه (دوره مورد نظر به عنوان دوره بحران) ادامه پیدا کرد که در بازار داخلی ایران نیز قابل مشاهده است. متوسط قیمت داخلی در بازار بورس، در دوره بحران به طور نسبی کمتر از متوسط جهانی است.

● بازار میلگرد

نمودار ۲ تغییرات قیمت ماهیانه میلگرد در بازار داخلی و خارجی را نشان می‌دهد. همانند بازار تیر آهن، قیمت میلگرد نیز در دی ماه ۱۳۸۶ در

۲۰۰۹ معادل ۳۵۴ میلیون تن بوده است که نسبت به رقم مشابه سال قبل (۴۵۸ میلیون تن)، کاهش حدود ۲۲/۷ درصدی را نشان می‌دهد. رکورددار کاهش تولید، کشور رومانی با ۶۳/۵ درصد بوده و کشورهای بلژیک با ۵۹/۶، سوئد ۵۳/۸ و آمریکا با ۵۳/۱ درصد در رده‌های بعدی قرار دارند.

نکته جالب توجه جدول این است که تنها دو کشور رشد مثبت تولید را در این دوره داشتند. کشور چین شاهد رشد مثبت ۰/۱ درصد و ایران رشد ۱۲/۹ درصد در تولید را داشته است که این مسئله جای بررسی دارد.

۳. ورود بحران به بخش فولاد ایران

به دنبال کاهش قیمت‌های جهانی فولاد و با فاصله زمانی بسیار اندکی (حدوداً یک ماه) قیمت محصولات فولادی در داخل کشور پایین آمد. این کاهش قیمت در انواع محصولات تولید داخل (تیر آهن، میلگرد، ورق گرم و ورق سرد)

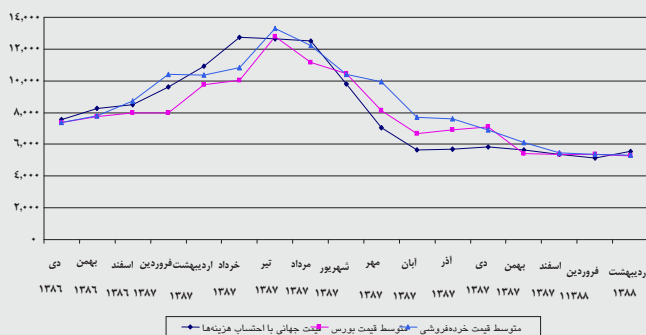
همان گونه که جدول ۱ نشان نمی‌دهد در ژانویه ۲۰۰۸، افزایش قیمت‌ها شروع و در جولای ۲۰۰۸ به اوج خود رسید. کاهش قیمت از جولای ۲۰۰۸ شروع شده است ولی کاهش جدی در بازار فولاد از سپتامبر ۲۰۰۸ (شهریور ۱۳۸۷) شروع شده است و بعد از ۶ ماه قیمت محصولات فولادی بین ۳۹ تا ۵۰ درصد کاهش یافته است. این کاهش قیمت سبب شده است که تولید و تجارت فولاد با چالش‌های جدی مواجه شود و تغییرات شدیدی را در تولید محصولات فولادی شاهد باشد. به دنبال کاهش قیمت فولاد در بازارهای جهانی، بسیاری از کارخانجات، تولید خود را کم کرده‌اند. جدول ۲، میزان تولید فولاد خام در چهار ماهه اول سال ۲۰۰۹ در مقایسه با مدت مشابه سال ۲۰۰۸ را نشان می‌دهد.

همان گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، تولید فولاد خام جهان در چهار ماهه اول سال

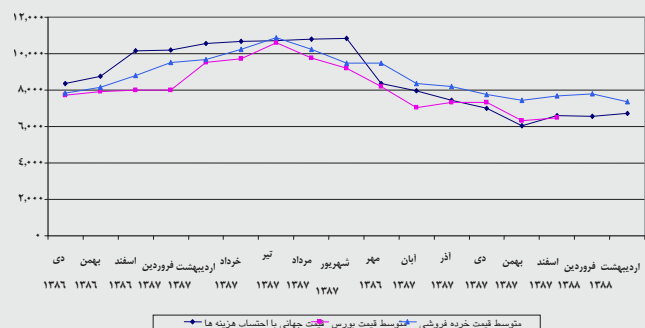
جدول ۲. مقایسه میزان تولید فولاد خام در چهار ماهه اول سال ۲۰۰۹ با مدت مشابه سال گذشته (هزار تن)

نام کشور	۴ ماهه اول ۲۰۰۸	۴ ماهه اول ۲۰۰۹	درصد تغییرات
اتریش	۲۶۳۸	۱۴۷۶	-۴۴/۰
ایران	۳۳۷۸	۳۸۱۳	۱۲/۹
اسپانیا	۶۸۰۱	۴۲۴۹	-۳۷/۵
آلمان	۱۶۰۷۶	۹۱۵۵	-۴۳/۰
آمریکا	۳۳۸۴۲	۱۵۸۸۴	-۵۳/۱
انگلستان	۴۸۶۴	۲۷۳۶	-۴۳/۷
اوکراین	۱۴۶۸۵	۹۱۲۰	-۳۷/۹
بلژیک	۳۹۸۵	۱۶۱۰	-۵۹/۶
تایوان	۷۳۴۲	۴۳۲۰	-۴۱/۲
ترکیه	۹۱۸۰	۷۴۵۱	-۱۸/۸
چین	۱۷۰۵۶۷	۱۷۰۶۶۹	+۰/۱
روسیه	۲۵۳۱۰	۱۷۳۴۲	-۳۱/۵
رومانی	۱۹۳۲	۷۰۵	-۶۳/۵
سوئد	۱۹۹۸	۹۲۴	-۵۳/۸
فرانسه	۶۵۳۱	۳۷۵۵	-۴۲/۵
قزاقستان	۱۵۳۱	۱۱۵۵	-۲۴/۶
کانادا	۵۶۰۳	۳۲۰۲	-۴۲/۹
کره جنوبی	۱۸۱۳۸	۱۴۶۱۳	-۱۹/۴
هند	۱۸۵۳۴	۱۸۲۴۵	-۱/۶
جهان بدون چین	۲۸۷۲۳۳	۱۸۳۳۹۴	-۳۶/۱۵
جهان	۴۵۷۸۰۰	۳۵۴۰۶۳	-۲۲/۷

نمودار ۲. تغییرات قیمت ماهیانه میلگرد در بازار داخلی

نمودار ۱. تغییرات قیمت ماهیانه قیمت تیر آهن در بازار داخلی

نسبت به تولیدکنندگان بخش دولتی که سهم عمده تولید تیر آهن را دارند، دانست. در نمودار ۲ افت شدید قیمت میلگرد در بازارهای داخلی و خارجی بعد از مرداد ماه ۱۳۸۷ دیده می شود.

کاهش قیمت در مورد ورق فولادی گرم و سرد در بازار خارجی شدیدتر از بازارهای داخلی بوده است. کاهش در بازار بورس بوده است. دلیل این کاهش کم را می توان رونق نسبی صنایع داخلی در مقایسه با صنایع خارجی و عمق کم بحران در داخل ایران نسبت به بقیه دنیا دانست. از طرف دیگر سهم زیاد تولیدکنندگان دولتی در تولید ورق گرم و مقاومت آنها در مقابل کاهش قیمت ها عامل دیگری است که موجب کاهش اندک قیمت شده است. در نمودار ۳ و ۴ افت شدید قیمت ورق گرم در بازارهای داخلی و خارجی بعد از مرداد ماه ۱۳۸۷ دیده می شود.

۴. نحوه برخورد دولت های مختلف با مقوله بحران در بخش فولاد

کشورهای مختلف بسته به مقدار عرضه و تقاضای خود در بازارهای داخلی و جهانی، همچنین وضعیت کشورهای عمده طرف تجاری، اقدام به وضع برخی قوانین حمایتی از صنعت فولاد خود کرده اند. در زیر فهرستی از اقدامات کشورهای مختلف ارائه می شود.

آمریکا

آمریکا یکی از سه تولیدکننده و مصرف کننده عمده فولاد دنیاست. میزان واردات کشور آمریکا در سال، برابر ۴۲/۲ میلیون تن است که بطور عمده از کشور چین تأمین می شود.

و میلگرد، در فصل زمستان دچار رکود نبود در نتیجه همان گونه که مشاهده می شود سطح قیمت های داخلی بالاتر از قیمت های جهانی است. پس از بروز علائم رکود در بازارهای جهانی، قیمت این محصول نیز کاهش یافت و به صورت تقریباً همزمان، قیمت های داخلی نیز کاهش یافت. البته بایستی توجه داشت که دلایلی مانند سهم عمده تولیدکنندگان دولتی در تولید این محصول موجب شد که کاهش قیمت ها در داخل نسبت به قیمت های جهانی کمتر باشد.

با توجه به مباحث مطرح شده، جدول ۳ تغییرات قیمت انواع محصولات فولادی از تیر ماه ۱۳۸۷ تا اردیبهشت ۱۳۸۸ را نشان می دهد.

همان گونه که جدول ۷ نشان می دهد درصد تغییر در قیمت تیر آهن در بازار خرده فروشی در مقایسه با تغییرات قیمت های جهانی و نیز تغییر در قیمت بورس کمتر بوده است. این در حالی است که تغییر در قیمت بازارهای جهانی و بورس بسیار نزدیک به هم است (توضیح این نکته ضروری است که عدم دسترسی بودن قیمت آهن آلات در بورس برای دو ماه فروردین و اردیبهشت عامل افزایش در اختلال محاسبه شده در این گزارش شده است).

کاهش قیمت در مورد میلگرد در بازار داخلی شدیدتر از بازارهای خارجی بوده است و در این میان، کاهش در بازار خرده فروشی بیشتر از مقدار کاهش در بورس بوده است. دلیل این کاهش را می توان رکود بخش مسکن و همچنین سهم زیاد تولیدکنندگان خصوصی فولاد در تولید میلگرد و رقابت شدیدتر میان تولیدکنندگان خصوصی

بازارهای داخلی کمتر از بازارهای خارجی بود که به تدریج این شکاف پُر شد. البته باید توجه کرد که سرعت کاهش شکاف قیمت در بازار میلگرد نسبت به بازار تیر آهن سریعتر بوده است. در بازار میلگرد مطلب قابل توجه این است که در برخی از مقاطع زمانی، قیمت خرده فروشی در داخل کشور از قیمت های جهانی پایین تر است. دلیل این امر را شاید بتوان در رقابت بنگاه های بخش خصوصی بر سر فروش محصولات خود به قیمت های پایین تر از قیمت بازار به ویژه در مواقعی که کاهش قیمت اتفاق می افتد، دانست که از دو منشأ کلی می تواند نشئت گرفته باشد؛ اول اینکه تولیدکنندگان خصوصی به شدت فاقد تحلیل های کارشناسی بوده و به محض رویارویی با کاهش قیمت ها، بدون برخورداری از قدرت پیش بینی بازار و آینده قیمت ها اقدام به افزایش سطح عرضه می کنند و دوم اینکه این تولیدکنندگان داخلی به دلیل عدم در اختیار داشتن سرمایه در گردش متناسب با حجم فعالیت های خود، چاره ای جز فروش محصولات در زمان مشخص و به هر قیمت ممکن ندارند.

● بازار ورق گرم

نمودار ۳ تغییرات قیمت ماهیانه ورق گرم در بازار داخلی و خارجی را نشان می دهد. در این بازار بر خلاف بازار تیر آهن و میلگرد، در فصل زمستان بازار دچار رکود نبوده، بلکه در برخی از موارد به دلیل رونق خرید ایام عید، واحدهای تولید، خرید خود را تا حدودی افزایش داده اند، لذا همان گونه که مشاهده می شود، سطح قیمت های داخلی بالاتر از قیمت های جهانی است. پس از بروز علائم رکود در بازارهای جهانی، قیمت این محصول کاهش و به صورت تقریباً همزمان، قیمت های داخلی نیز کاهش یافت. البته بایستی توجه داشت که دلایلی مانند سهم عمده تولیدکنندگان دولتی در تولید این محصول، موجب شد که کاهش قیمت ها در داخل نسبت به قیمت های جهانی کمتر باشد.

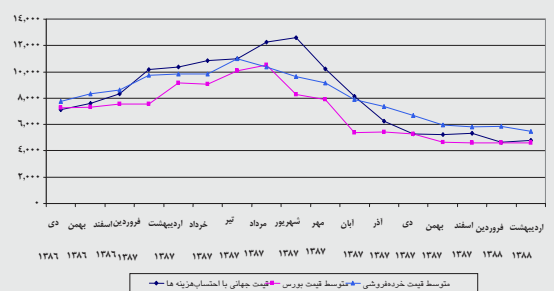
● بازار ورق سرد

نمودار ۴ تغییرات قیمت ماهیانه ورق سرد در بازار داخلی و خارجی را نشان می دهد. این بازار به مانند بازار ورق گرم و بر خلاف بازار تیر آهن

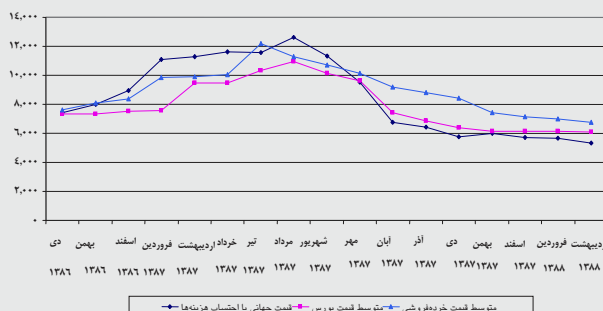
جدول ۳. تغییر قیمت از تیر ماه ۱۳۸۷ تا اردیبهشت ۱۳۸۸

کالا	تغییر قیمت جهانی با احتساب هزینه ها	متوسط تغییر قیمت بورس ایران	متوسط تغییر قیمت خرده فروشی در ایران
تیر آهن	-۳۷/۱۷	-۳۸/۸۸	-۳۲/۴۰
میلگرد	-۵۶/۱۵	-۵۸/۷۵	-۶۰/۱۲
ورق گرم	-۵۶/۲۸	-۵۴/۳۸	-۵۰/۳۵
ورق سرد	-۵۳/۸۵	-۴۱/۱۰	-۴۴/۶۵

نمودار ۳. تغییرات قیمت ماهیانه ورق گرم در بازار داخلی

نمودار ۴. تغییرات ماهیانه قیمت ورق سرد در بازار داخلی

به دنبال تشدید بحران جهانی، دولتمردان آمریکایی تصمیم گرفته‌اند که تعرفه سنگینی را بر محصولات فولادی وضع کنند. تعرفه محصولات فولادی در آمریکا در حال حاضر بین ۳۰ تا ۱۲۰ درصد است که برای محصولات چینی به حداکثر می‌رسد.

مصر

دولت مصر در تاریخ ۲۰ آوریل ۲۰۰۹ اعلام کرد، مالیات ۱۰ درصدی واردات فولاد که در فوریه ۲۰۰۹ وضع شده بود به ۵ درصد کاهش یافت. در حالی که پیشتر برای مقابله با بحران جهانی و محافظت از تولیدکنندگان داخلی در برابر آسیب‌های بحران بین‌المللی، اقدام به وضع مالیات ۱۰ درصدی برای واردات فولاد کرده بود.

تایلند

این کشور با واردات ۱۰/۸ میلیون تن فولاد در جهان، یازدهمین کشور واردکننده محصولات فولادی است. در کشور تایلند نیز بعد از بحران جهانی تعرفه ۲۷ درصدی برای واردات فولاد در نظر گرفته شده است.

برزیل

دولت برزیل در ۱۰ مارس سال ۲۰۰۵ تعرفه فولاد را در کشور به صفر کاهش داده بود، ولی به دنبال وقوع بحران و برای محافظت از صنایع داخلی در ۱۰ ژوئن سال ۲۰۰۹ تصمیم گرفت که تعرفه فولادهای آلیاژی را از صفر به ۱۴ درصد و تعرفه ورق سرد، فولاد، سخت و سایر محصولات فولادی را از صفر به ۱۲ درصد افزایش دهد.

اندونزی

این کشور در اقدامی برای مقابله با دامپینگ شرکت‌های چینی، هندی و ... اقدام به وضع تعرفه‌های متفاوت برای محصولات فولادی کشورهای مختلف کرده است. به عنوان مثال تعرفه واردات از کشور چین ۴۲ درصد، هند ۱۳ تا ۵۶ درصد (بسته به نوع محصول)، قزاقستان ۴۹ درصد و تایوان ۳۷ درصد است.

ویتنام

ویتنام پس از وقوع بحران جهانی، تعرفه فولاد را از صفر به ۱۰ درصد افزایش داد.

ایران

تعرفه واردات میلگرد اعمال شده در کشور ۱۱ درصد و تعرفه واردات برای انواع تیر آهن و ورق صفر است.

۵. انواع حمایت‌های عملی از صنایع مختلف در مواجهه با بحران در کشورهای مختلف

یکی از سیاست‌هایی که دولت‌ها به

ویژه در مواقع وقوع بحران‌های اقتصادی اتخاذ می‌کنند، سیاست‌های حمایتی در بخش تولید داخلی است. واقعیت این است که اگر چه فراگیر شدن سیاست‌های حمایت‌گرایانه (مانع‌تراشی در مقابل واردات از طریق وضع تعرفه‌های

به علت کمبود تقاضای داخلی و محدود شدن بازارهای صادراتی تعطیل می‌شوند یا با ظرفیت تولید اضافی دست به گریبانند و هر روز بر خیل بیکاران افزوده می‌شود، و سوسه اتخاذ این سیاست‌ها، دست کم تا حدی که باعث خصومت و مقابله به مثل رقبا نشود، برای دولتمردان اغواکننده است.

سیاست‌های حمایتی در قالب‌های متفاوتی از جمله پرداخت یارانه به نهاده‌های تولیدی یا گرفتن مالیات و عوارض (تعرفه) از کالاهای خارجی می‌تواند اعمال شود.

در شرایط فعلی صنعت فولاد ایران از یک طرف با قیمت تمام شده بالاتر از متوسط جهانی مواجه بوده و شرکت‌های دولتی با توجه به قانون، ملزم به افزایش ظرفیت تولید خود هستند و از طرف دیگر تقاضای مؤثر در داخل کشور به دلیل رکود، کاهش یافته است

سنگین یا محدودیت‌های غیر تعرفه‌ای و نیز کمک‌های آشکار و پنهان به صادرات) در مجموع به رشد اقتصاد جهانی لطمه می‌زند، اما در شرایطی که کارخانه‌های یک کشور،

ارائه پیشنهاد و راهکار

در شرایط فعلی صنعت فولاد ایران از یک طرف با قیمت تمام

شده بالاتر از متوسط جهانی مواجه

بوده و شرکت‌های دولتی با توجه به قانون، ملزم به افزایش ظرفیت تولید خود هستند و از طرف دیگر تقاضای مؤثر در داخل کشور به دلیل رکود، کاهش یافته است. بنابراین اتخاذ سیاست‌های

حمایت‌گرایانه در شرایطی که صنعت فولاد کشور با بحران مواجه شده است می‌تواند آن را در شرایط بهتری قرار دهد. با توجه به مباحث مطرح شده و وقوع بحران جهانی و ذکر این نکته که بازار ایران به طور نسبی به شایعات و جو روانی حاکم واکنش سریعی نشان می‌دهد، دو راه حل کوتاه مدت و بلندمدت برای مقابله با بحران در بخش فولاد پیشنهاد می‌شود:

راه حل کوتاه مدت

در کوتاه مدت می‌توان همانند تعدادی از کشورهای واردکننده فولاد، نرخ تعرفه در حداقل زمان را که در آن بوروکراسی تعیین تعرفه به حداقل رسیده و میزان آن ارتباط مستقیم با نرخ جهانی داشته باشد، بر محصولات فولادی اعمال کرد.

راه حل بلندمدت

واقعی‌سازی ارزش پول ملی و تجدیدنظر اساسی در مورد برابری پول ملی، و اسعار خارجی است. در بلند مدت می‌توان با واقعی‌سازی ارزش پول ملی به تقویت تمامی صنایع داخلی از جمله صنایع فولاد اهتمام کرد و زمینه را برای رقابت تولیدکنندگان داخلی، با رقبای خارجی فراهم کرد. این امر می‌تواند در قالب مدیریت شش‌نور نرخ ارز در محدوده واقعی آن تحقق پذیرد.

